

DARBA AIZSARDZĪBAS ZIŅAS

www.osha.lv

Valsts darba inspekcija

2007. gada 24. jūlijs

8.izdevums

Sveicināti!

Dace Avena.

Eiropas Darba drošības
un veselības aizsardzī-
bas aģentūras Latvijas
nacionālā kontaktpun-
kta koordinatore,

Valsts darba inspekci-
jas Sabiedrisko attiecī-
bu nodaļas vadītāja

Prieks, ka laikā, kad lielākā daļa kolēģu bauda dienviņu sauli siltajās zemēs, jūs esat atraduši laiku iepazīties ar kārtējiem jaunumiem darba aizsardzības jomā!

Jūlijā Labklājības ministrijā (LM) tika noslēgts vērienīgākais darba tirgus pētījumu projekts (4.lpp.). Pētījumu mērķis bija apzināt aspektus, kas ietekmē darba tirgus attīstību, lai izstrādātu mērķtiecīgāku rīcībpolitiku nodarbinātības, sociālās drošības un izglītības jomā.

Projekta ietvaros veiktajā pētījumā „Darba apstākļi un riski Latvijā” norādīts, ka situācija darba aizsardzības jomā uzņēmumos joprojām ir neapmierinoša (5.lpp.). Būtiski, ka darba devēji atzīst – viņus nekas netraucē veikt

darba aizsardzības pasākumus, tomēr viņi to joprojām nav izdarījuši, tādējādi pakļaujot riskam savus darbiniekus.

Vēl šajā mēnesī LM ir izstrādājusi darba aizsardzības pamatnostādnes 2007.-2013.gadam (9.lpp.). Tajās paredzēta virkne pasākumu uzņēmumu atbalstam likumdošanas ieviešanai, piemēram, bez maksas apmācot uzņēmuma darbiniekus par darba drošības jautājumiem, veicot darba vides riska novērtēšanu, kā arī izstrādājot darba aizsardzības pasākumu plānus uzņēmumiem, kas darbojas bīstamākajās nozarēs.

Jāpiebilst, ka no 1.jūlija ir spēkā izmaiņas bīstamo iekārtu uzraudzībā. Turpmāk bīstamo iekārtu reģistrēšana jāveic trīs darba dienu laikā, kā arī bīstamo iekārtu ekspluatācijas atļauja, pamatojoties uz iekārtas pases datiem, tiek izsniegta reģionālajā valsts darba inspekcijā, nevis uz vietas uzņēmumā, kā agrāk.

„Darba aizsardzības ziņās” jau vēstīts, ka Valsts darba inspekcija no aprīļa līdz jūnijam veica

būvniecības un pārtikas un dzērienu ražošanas uzņēmumu inspicēšanu (8.lpp.). Šoreiz informējam jūs par abu kampaņu rezultātiem.

Savukārt informatīvā kampaņa Eiropas Nedēļa drošībai un veselības aizsardzībai darbā „Stop – pārslodze!” šogad tiek organizēta, pievēršot uzmanību balsta un kustību sistēmas darbības traucējumiem. Šīs kampaņas ietvaros aicinām uzņēmumus pieteikties Labas prakses balvai (7.lpp.), kas šogad ieguvusi nosaukumu „Zelta ķivere 2007”.

Šajā „DAZ” numurā piedāvājam arī informatīvo materiālu par balsta un kustību sistēmas slimībām būvniecības nozares darbiniekiem (10.lpp.). Par šo slimību novēršanu varēsiet lasīt mūsu izdevuma nākamajā numurā.

Vēl varat iepazīties ar informāciju par smagumu celšanu un pārvietošanu (11.lpp.), kā arī turpinām publicēt pērnā gada Labas prakses piemērus (12.lpp.).

„Darba aizsardzības ziņas”

Sagatavoja Sarmīte Bunka-Brilijonka, Valsts darba inspekcijas Sabiedrisko attiecību nodaļas speciāliste

Ieteikumus un informāciju, kā arī e-pasta adreses, ja turpmāk vēlaties saņemt elektronisko izdevumu „Darba aizsardzības ziņas”, sūtīt uz e-pastu: Sarmite.Bunka@vdi.gov.lv

Valsts darba inspekcija šogad atklāj gandrīz divas reizes vairāk nelegāli nodarbināto kā pērn

Sarmīte Bunka-Brilijonka, VDI Sabiedrisko attiecību nodaļas speciāliste

Valsts darba inspekcija (VDI) nelegālās nodarbinātības samazināšanas politikas īstenošanas ietvaros šī gada pirmajos sešos mēnešos, apsekojot 1824 uzņēmumus, atklājusi 1710 nelegāli nodarbinātos, kas ir apmēram divreiz vairāk kā pērn šajā pašā laika periodā. Salīdzinājumam – 2006.gada pirmajā pusē, apsekojot 1956 uzņēmumus, bez darba līgumiem tika konstatēti 864 darbinieki.

Šā gada pirmajā pusē par nelegālu nodarbināšanu kopumā 465 darba devēji tika saukti pie administratīvās atbildības, piemērojot naudas sodu kopsummā par 54665 Ls, salīdzinoši 2006. gada pirmajā pusgadā – 29630 Ls.

2007. gada pirmajos sešos mēnešos visvairāk nelegāli nodarbināto darbinieku ir atklāts Rīgā un Rīgas rajonā – 777, Zemgalē – 227 un Kurzemē – 196. Savukārt Latgalē atklāti 192, Ziemeļvidzemē – 123, Dienvidu reģionā (Ogres, Jēkabpils un Aizkraukles rajons) – 99, bet Austrumvidzemē – 96 darbinieki bez rakstiska darba līguma.

Šā gada jūnijā visvairāk bez darba līguma strādājošo tika atklāti Rīgas un Rīgas rajona uzņēmumos: „Baltvira” – 34, „Preiss Būve” – 21, „Celtniecības Pakalpojumi” – 15, un „Mores būvnieks” – 6 nelegāli nodarbinātie, Jelgavas rajonā Andris Zaķevics nelegāli nodarbinājis 8 personas un Ogres rajonā – ZS „Turbas” – atklāti 5 nelegāli nodarbinātie.

Kampaņas “Darba līgums strādā” informatīvā telts Jēkabpilī

Jāpiebilst, ka nelegālās nodarbinātības apsekojumu laikā VDI darba inspektori uzņēmumos konstatē arī būtiskus darba aizsardzības prasību pārkāpumus, kuru novēršanai šā gada pirmajā pusē izdoti 772 rīkojumi, kā arī 30 rīkojumi izdoti par objektu apturēšanu līdz pārkāpumu novēršanai. VDI par pārkāpumiem darba tiesisko attiecību un darba aizsardzības jomā šā gada pirmajā pusgadā darba devējus sodījusi par kopējo summu Ls 124965.

Atgādinām, ka paralēli uzņēmumu apsekojumiem, 2007. gada maijā VDI realizēja informatīvo kampaņu legālas nodarbinātības veicināšanai „[Darba līgums strādā](#)”. Kampaņas mērķis bija akcentēt darba līguma nepieciešamību

un nozīmi stabilās darba attiecībās, kā arī pievērst sabiedrības uzmanību nelegālās nodarbinātības problēmai, aicinot darbiniekus rūpēties par savām tiesībām un uzņēmējus atbalstīt legālas darba attiecības.

VDI aicina iedzīvotājus aktīvi izmantot anonīmo uzticības tālruni 7312176, lai veicinātu iespējamās informācijas saņemšanu par nelegālo nodarbinātību.

Atgādinām, ka informācija par visiem uzņēmumiem, kuros konstatētas bez darba līgumiem strādājošas personas, pieejama mājas lapā www.vdi.gov.lv sadaļās „Prioritātes” apakšsadaļā „Nelegālā nodarbinātība” – „[Statistika](#)”.

Jautājums un atbilde

???

5.jūnijā noslēdzu darba līgumu, taču 6.jūnijā saslīmu, un ārsts man izrakstīja darbnespējas lapu. Kā arī biju pārdomājis, vairs nevēlējos šajā uzņēmumā strādāt, un nākamajā dienā (6.jūnijā, pirmajā slimības dienā) iesniedzu darba devējam atlūgumu. Viņš tam nepiekrīt un liek mēnesi atstrādāt. Gribo zināt: ja neesmu nostrādājis nevienu dienu, vai man ir pienākums šo mēnesi atstrādāt?

Atbild Valsts darba inspekcijas Juridiskās nodaļas vadītājs Guntars Staune:

“Ja darba līgums ir parakstīts, respektīvi, ir nodibinātas darba tiesiskās attiecības, tad atbilstoši Darba likuma 100.panta pirmajai daļai pēc uzteikuma iesniegšanas darbiniekam ir pienākums atstrādāt vēl vienu kalendāro mēnesi, neskatoties uz to, ka darbinieks nevienu dienu nav strādājis. Uzteikuma termiņš var sakrist ar slimības laiku, ja vien dar-

binieks nav iesniedzis darba devējam pieprasījumu uzteikuma termiņā neieskaitīt pārejošas darbnespējas laiku.

Gadījumā, ja darba līgumā ir noteikts pārbaudes laiks, tad atbilstoši Darba likuma 47.panta pirmajai daļai pārbaudes laikā darbinieks var uzteikt darba līgumu trīs dienas iepriekš.”

Ja arī jums ir jautājums, rakstiet: Sarmite.Bunka@vdi.gov.lv

LM plāno noteikt bargākus sodus par pārkāpumiem darba tiesību un darba aizsardzības jomā

Lelde Rāfelde, LM Komunikācijas departamenta direktore

Marika Kupče, sabiedrisko attiecību speciāliste

Lai nodrošinātu likumdošanā noteikto darba tiesību un darba aizsardzības prasību efektīvāku ievērošanu, Labklājības ministrija (LM) plāno noteikt bargākus sodus darba devējiem par minētajās jomās atklātajiem pārkāpumiem.

Tas noteikts LM izstrādātajā likumprojektā „Grozījumi Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodeksā”, kas šodien izsludināts Valsts sekretāru sanāksmē. Par minēto likumprojektu vēl lems valdība.

„Lai gan mūsu valstī izveidota darba aizsardzības likumdošanas bāze, pētījumi liecina, ka situācija uzņēmumos nav apmierinoša. Ņemot vērā arī salīdzinoši augsto letālo nelaimes gadījumu skaitu darba vietās, mēs esam spiesti bargāk vērsties pret tiem uzņēmumiem, kas neievēro darba aizsardzības prasības, jo nevaram riskēt ar darbinieku veselību vai dzīvību,” atzīst LM Darba departamenta direktore vietnieks Renārs Lūsis.

R.Lūsis piebilst, ka bieži vien prasību neievērošanas pamatā ir ierobežo-

tas finanses vai arī nepietiekama izpratne par šo jautājumu nozīmīgumu. Tomēr 61% darba devēju ir norādījuši, ka nekas netraucē viņus nodrošināt likumdošanā noteiktās normas, tomēr aizvien to nav izdarījuši. Tādējādi šie uzņēmumi ir primārā mērķa grupa, uz kuru vērsti bargāki sodi.

Saskaņā ar likumprojektu, turpmāk plānots no Ls 300 līdz Ls 400 sodīt darba devējus – fiziskas personas, bet juridiskas personas – no Ls 600 līdz Ls 1000 tajos gadījumos, kad viņi neizmaksās saviem darbiniekiem valstī noteikto minimālo mēneša darba algu.

Tāpat, ņemot vērā augsto pārkāpumu līmeni darba aizsardzības jomā, likumprojekts papildināts ar jaunu pantu, kas paredzēs sodus par darba aizsardzības normatīvo aktu pārkāpšanu. Tajā ne tikai detalizēti uzskaitīti pārkāpumi, bet arī paredzēts minimālais un maksimālais sods par pārkāpumiem, tādējādi veicinot vienveidīgu sodu piemērošanas praksi.

Tā, piemēram, par darba drošības zīmju nelietošanu un atbilstošu neizvietošanu darba vidē, darba devēju – fizisku personu varēs sodīt no Ls 100 līdz Ls 250, juridisko personu – no Ls 500 līdz Ls 750, par darbā notikuša nelaimes gadījuma neizmeklēšanu vai slēpšanu fizisku personu varēs sodīt no Ls 250 līdz Ls 350, bet juridisko personu – no Ls 750 līdz Ls 1000. Savukārt, ja gada

laikā pēc administratīvā soda uzlikšanas minētie pārkāpumi izdarīti atkārtoti, soda apmērs fiziskām personām pieaugs no Ls 350 līdz Ls 500, bet juridiskām personām – no Ls 2000 līdz Ls 3000.

Vienlaikus likumprojekts papildināts arī ar pantu, kas paredz komersantu – darba aizsardzības pakalpojumu sniedzēju atbildību par neatbilstību normatīvajos aktos noteiktajām prasībām. Īpaši būtiski tas ir tajos gadījumos, kad kompetento speciālistu un kompetento institūciju rīcība var radīt tiešus draudus nodarbināto veselībai un dzīvībai. Piemēram, par darba aizsardzības normatīvajiem aktiem neatbilstošu darba aizsardzības pakalpojumu sniegšanu, t.sk. riska novērtēšanu, vai kompetentiem speciālistiem un kompetentām institūcijām noteikto prasību pārkāpšanu, kompetento speciālistu varēs sodīt no Ls 350 līdz Ls 500, bet kompetento institūciju – no Ls 1000 līdz Ls 3000.

Atgādinām, ka šobrīd Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodeksā jau ir paredzēta atbildība par darba tiesisko attiecību un darba aizsardzības regulējošo normatīvo aktu pārkāpšanu, kas paredz iespēju darba devēju – juridisku personu sodīt ar naudas sodu līdz Ls 1000.

Valdība atbalsta minimālās algas palielināšanu līdz 160 latiem

Lelde Rāfelde, Komunikācijas departamenta direktore

Marika Kupče, sabiedrisko attiecību speciāliste

Izskatot Labklājības ministrijas (LM) sagatavoto informatīvo ziņojumu par minimālās mēneša darba algas paaugstināšanu 2008.gadā, valdība jūnijā atbalstīja LM ierosinājumu no nākamā gada 1.janvāra paaugstināt minimālo darba algu no 120 līdz 160 latiem.

„Būtiski, ka minimālās algas paaugstināšana līdz 160 latiem uzlabos dzīves līmeni cilvēkiem ar zemiem ienākumiem, kuri godprātīgi strādā un maksā nodokļus. Tāpat, paaugstinot

minimālo algu, pieaugs pašvaldību ieņēmumi, kā arī paaugstināsies ieņēmumi valsts budžetā, jo samazināsies „aplaksnēs” izmaksātās algas daļa, par kuru šobrīd netiek maksāti nodokļi,” atzīst labklājības ministre Dagnija Staķe.

Informatīvo ziņojumu LM sagatavoja, pamatojoties uz 2003. gadā izstrādāto koncepciju par minimālo darba algu. Tā paredz 7 gadu laikā minimālo algu paaugstināt līdz 50% no strādājošo mēneša vidējās bruto darba samaksas. Pērn tā bija 302,38 lati.

Pēc Finanšu ministrijas aprēķiniem minimālās algas paaugstināšanai no 120 uz 160 latiem no nākamā gada budžetā papildus nepieciešami 16,1 milj. lati. Plānots, ka papildus ieņēmumi budžetā būs 70,6 milj. lati.

Lai radītu tiesisku pamatu minimālās darba algas un minimālās stundas tarifa likmes apmēru noteikšanai valstī, Labklājības ministrija (LM) izstrādājusi noteikumus par minimālo mēneša darba algu un minimālo stundas tarifa likmi. Noteikumu projekts 5.jūlijā izsludināts Valsts sekretāru sanāksmē.

Paredzēts, ka, sākot ar 2008.gada 1.janvāri, par 40 stundu darbu nedēļā minimālā darba alga būs 160 lati, bet minimālā stundas tarifa likme – 0,962 lati. Stundas tarifa likmi rēķina atbilstoši 2008. gada darba laika kalendāram, ņemot vērā gada vidējo darba stundu skaitu mēnesī.

Turpinājums 4.lpp.

Turpinājums no 3.lpp.

Pusaudzēm un tiem cilvēkiem, kuri ir pakļauti paaugstinātam riskam, minimālā stundas tarifa likme būs 1,100 Ls mēnesī, jo viņiem saskaņā ar Darba likumu ir atļauts strādāt tikai septiņas stundas dienā un 35 stundas nedēļā.

Lai nodrošinātu, ka minimālo darba algu pilnā apmērā saņem tie darbinieki, kuri nostrādājuši visas mēnesī noteiktās darba stundas un kuriem algu par padarīto darbu rēķina pēc minimālās stundas tarifa likmes, darba devējam paredzēts pienākums izmaksāt minimālo algu par padarīto arī tajos mēnešos, kad darba stundu skaits ir mazāks par gada vidējo darba stundu skaitu mēnesī (piemēram, februārī).

Tāpat iekļauta atsevišķa norma, kas paredz, ka darbiniekiem, kuri nostrādājuši visas mēnesī noteiktās darba stundas, un kuriem nolīgta akorda algas sistēma, aprēķinātā darba alga nedrīkst būt mazāka par minimālo darba algu.

Saskaņā ar LM rīcībā esošiem statistikas datiem 2006. gadā minimālo darba algu vai mazāk saņēma 66,2 tūkstoši cilvēki jeb 8,9% no strādājošo kopskaita. Visvairāk minimālās algas saņēmuši – 58,7 tūkstoši cilvēku jeb 88,7% strādā privātajā sektorā, savukārt sabiedriskajā sektorā – 7,5 tūkstoši cilvēku (11,3%).

	Esošā	Plānotā
Minimālā bruto mēneša darba alga, Ls	120,00	160,00
Minimālā neto mēneša darba alga, Ls:		
- strādājošiem bez apgādībā esošām personām (ja spēkā esošais neapliekamais minimums mēnesī – Ls 50 un plānotais Ls 80)	94,40	129,20
- strādājošiem ar 1 apgādībā esošu personu (ja spēkā esošais nodokļa atvieglojums mēnesī par apgādībā esošu personu – Ls 35 un plānotais Ls 56)	103,15	143,20

LM noslēdzies vērienīgākais darba tirgus pētījumu projekts

Lelde Rāfelde, LM Komunikācijas departamenta direktore

Marika Kupče, sabiedrisko attiecību speciāliste

Labklājības ministrijā (LM) 26.jūnijā noslēdzās vērienīgākais darba tirgus pētījumu projekts, kura ietvaros veikti 13 apjomīgi Latvijas darba tirgus pētījumi.

Pētījumu mērķis bija apzināt visdažādākos darba tirgus attīstības ietekmējošos aspektus, lai nākotnē valsts varētu izstrādāt aizvien mērķtiecīgāku rīcībpolitiku nodarbinātības, sociālās drošības un izglītības jomās.

Veiktajos pētījumos padziļināti un vispusīgi analizēta situācija Latvijas darba tirgū, piemēram, pētīta darbaspēka profesionālā un ģeogrāfiskā mobilitāte, darba apstākļi un riski Latvijā, neregistrētā nodarbinātība, Latvijas darba tirgus specifiskās problēmas, veikts darbaspēka pieprasījuma un piedāvājuma novērtējums, sniegtas prognozes par profesiju grupām un nozarēm, kas tuvākajos gados saskarsies ar darbaspēka trūkumu.

Tāpat divi pētījumi veltīti, lai noskaidrotu augstāko un profesionālo mācību iestāžu absolventu profesionālo darbību pēc mācību beigšanas, kā arī profesionālo un augstāko izglītības programmu atbilstību darba tirgus prasībām. Savukārt citos apskatīta arī nodokļu politikas un dzimumu līdztiesības ietekme uz nodarbinātību.

„Visi pētījumi padziļināti un vispusīgi analizē situāciju Latvijas darba tirgū, līdz ar to tajos iegūtie rezultāti sniedz analītisku bāzi pamatotu politikas lēmumu

pieņemšanai. Aptaujājot 58 tūkstošus iedzīvotāju un 150 nozares ekspertus, iegūti ticami un praktiskajā dzīvē izmantojami fakti par Latvijas darba tirgu. Atbildes uz šiem jautājumiem ir būtiskas, lai veidotu visiem atvērtu un elastīgu darba tirgu, sniedzot iespēju strādāt drošā un sakārtotā darba vidē un saņemot adekvātu atalgojumu,” atzīst LM Darba departamenta direktore Ineta Tāre.

LM ir plānojusi iesniegt informatīvo ziņojumu valdībai par situāciju darba tirgū, kurš akcentētu galvenās pētījumos atklātās problēmas un iezīmētu atbildīgajām institūcijām veicamos pasākumus situācijas uzlabošanai.

Pētījumu rezultāti izplatīti valsts institūcijām, profesionālajām organizācijām un masu medijiem. Tāpat visi pētījumi ir pieejami interneta mājas lapā <http://sf.lm.gov.lv> sadaļā „ESF pētījumi”.

Atgādinām, ka projekta „Labklājības ministrijas pētījumi” ietvaros laikā no 2004.gada līdz 2007.gada jūnijam pēc LM pasūtījuma tika īstenoti 13 apjomīgi pētījumi. Projekta kopējās izmaksas bija vairāk kā divi miljoni latu. Visi pētījumi veikti ar Eiropas Savienības līdzfinansējumu. 75% no tā izmaksām sedza Eiropas Sociālais fonds, bet 25 % – valsts budžets.

LM: lai neapdraudētu strādājošos, uzņēmumiem jāpievērš lielāka uzmanība darba aizsardzības jautājumiem

Lelde Rāfelde, LM Komunikācijas departamenta direktore

Labklājības ministrija (LM) norāda, ka uzņēmumiem jāpievērš lielāka uzmanība darba aizsardzības jautājumiem, lai netiktu apdraudēta tajos strādājošo cilvēku veselība un dzīvība. Lai gan pagājuši jau pieci gadi kopš brīža, kad spēkā stājušies darba aizsardzību regulējošie normatīvie akti, situācija uzņēmumos aizvien vērtējama kā neapmierinoša, liecina pēc LM pasūtījuma veiktais pētījums „Darba apstākļi un riski Latvijā”.

„Kad pirms mazliet vairāk kā pieciem gadiem spēkā stājās Darba aizsardzības likums, valsts izrādīja zināmu izpratni pret uzņēmumiem – Valsts darba inspekcija lielāku uzmanību pievērsa tieši darba devēju konsultēšanai un informēšanai par jaunajām normatīvo aktu prasībām, kā arī salīdzinoši iecietīgi izturējās pret darba devējiem gadījumā, kad tika atklāti normatīvo aktu pārkāpumi. Šobrīd diemžēl jāsecina, ka iecietīgā attieksme un līdzšinējā pieeja nav devusi vajadzīgo rezultātu, jo fakts, ka 75% uzņēmumu neievēro darba aizsardzības normatīvo aktu prasības, skaidri norāda uz nepieciešamību mainīt valsts pieeju labākas likumdošanas ieviešanas nodrošināšanai,” norāda LM Darba departamenta direktors vietnieks Renārs Lūsis.

Pētījuma dati liecina – 61% darba devēju atzīst, ka viņus nekas netraucē veikt darba aizsardzības pasākumus, tomēr aizvien to nav izdarījuši, tādejādi pakļaujot riskam savos uzņēmumos strādājošos. Neskatoties uz pasākumu virkni, kas veikti darba devēju izglītošanai un informēšanai, pētnieki to skaidro ar darba devēju nepietiekamo izpratni par šiem jautājumiem, kā rezultātā viņi bieži vien neapzinās, ka viņu uzņēmumā strādājošie darbinieki ir pakļauti kādam no darba vides riskiem un nesniedz nepieciešamo atbalstu situācijas uzlabošanai. To apliecina arī fakts, ka 43% darba devēju uzskata – viņu uzņēmumā neviens no strādājošajiem nav pakļauts kaitīgajiem darba vides faktoriem, ko eksperti vērtē kā nereālu situāciju. Kā citi traucējošie faktori minēts arī līdzekļu trūkums

(16%) un laika trūkums 8%, bet tikai 4% darba devēju sūdzas par informācijas trūkumu.

Riska grupas uzņēmumi attiecībā par darba aizsardzības un darba tiesisko attiecību normatīvo aktu prasību ievērošanu ir (1) mazie uzņēmumi, (2) privātā sektora uzņēmumi un sabiedriskās organizācijas, (3) būvniecības, metālapstrādes, kokapstrādes, lauksaimniecības un mežizstrādes uzņēmumi, (4) uzņēmumi, kas dibināti pēc 2000.gada, (5) Rīgas reģiona uzņēmumi atbilstoši Valsts darba inspekcijas (VDI) reģionālajam iedalījumam.

Būtiskas problēmas ar darba aizsardzības normatīvo aktu ievērošanu ir uzņēmumos, kuros alga tiek maksāta aploksnēs. Uzņēmumi, kas neievēro kādu vienu normatīvo aktu, visbiežāk neievēro arī citus.

Pētot darba vides galvenos riska faktorus redzams, ka vecos, tradicionālos darba vides riska faktorus Latvijā nomainījuši jauni, mūsdienīgi. Nozīmīgākie darba vides riska faktori ir psihoemocionāli (laika trūkums, virsstundu darbs, garas darba stundas), ergonomiski (darbs ar datoru, smagumu pārvietošana, darbs pie spiedu pozā, vienveidīgas kustības). Ļoti būtiska darba vides problēma ir darba vides mikroklimats un putekļi (it īpaši abrazīvie putekļi un metināšanas aerosols).

Patlaban visbiežākā arodslimību grupa ir balsta un kustību sistēmas slimības, kas veido apmēram pusi visu pirmreizēji diagnosticēto arodslimību. Ņemot vērā, ka tiek pilnveidota nelaimes gadījumu reģistrācijas sistēma, paredzams, ka tuvāko 5 līdz 10 gadu laikā gaidāms reģistrēto arodslimību skaita pieaugums līdz aptuveni 250 uz 100 000 nodarbinātajiem. Vēlāk šis līmenis varētu stabilizēties un pakāpeniski nedaudz samazināties.

Tāpat pētījumā „Darba apstākļi un riski Latvijā” secināts, ka uzņēmumu atbilstība normatīvo aktu prasībām ir tieši saistīta ar VDI veiktajām pārbaudēm uzņēmumos. Uzņēmumu grupās, kur uzņēmumu atbilstība normatīvo aktu prasībām ir viszemākā, novērojams arī zemākais VDI apsekoto uzņēmumu skaits. Tas liecina, ka valsts institūciju kontrole rosina uzņēmumus ievērot normatīvo aktu prasības.

Situācijas uzlabošanai darba aizsardzības jomā, LM jau ir izstrādājusi Darba aizsardzības jomas attīstības pamatnostādnes 2007.-2013.gadam, kurās noteikto darbības virzienu un pasākumu īstenošanas rezultātā plānots samazināt nelaimes

gadījumos bojā gājušo skaitu par 30% (līdz 2013.gadam). Kā viens no galvenajiem pamatnostādnēs plānoto aktivitāšu finansējuma avotiem ir plānoti Eiropas Savienības strukturfondū līdzekļi.

Līdztekus VDI kapacitātes paaugstināšanai (materiāli tehniskie un cilvēkresursi), paredzēts arī ievērojami pilnveidot VDI rīcībā esošo datu bāzi, lai tajā būtu pieejami vispusīgi un reprezentatīvi dati, uz kā pamata darba aizsardzības politiku varēs veidot LM, bet VDI plānot savas uzraudzības un kontroles aktivitātes. Tāpat nākotnē sadarbībā ar Rīgas Stradiņa universitātes aģentūru *Darba drošības un vides veselības institūts* plānots veidot vienotu informācijas centru, lai veicinātu sabiedrības, bet, jo īpaši darba devēju un darbinieku, informētību par darba aizsardzības jautājumiem.

Pamatnostādnēs tāpat paredzēta virkne pasākumu uzņēmumu atbalstam likumdošanas ieviešanai, piemēram, bez maksas apmācot uzņēmuma darbiniekus par darba drošības jautājumiem, veicot darba vides riska novērtēšanu, kā arī izstrādājot darba aizsardzības pasākumu plānus uzņēmumiem, kas darbojas bīstamākajās nozarēs.

Jau šobrīd ir uzsākts arī darbs pie likumdošanas vienkāršošanas un administratīvā sloga mazināšanas uzņēmumiem. Tāpat jau nākamgad paredzēts uzsākt prakses standartu izstrādi dažādu nozaru uzņēmumiem, kas kalpotu reizē kā lielisks palīgmateriāls darba vides sakārtošanai, gan arī standarta ieviešanas gadījumā darba devējs varētu būt drošs, ka ir izpildījis visas likumdošanā noteiktās normas. Nākotnē plānots domāt arī par adekvātas sodu sistēmas un ekonomisko stimulu ieviešanu – diferencēta sociālās apdrošināšanas likme pret nelaimes gadījumiem darbā un arodslimībām, kas bija viena no pētījuma autoru ieteiktajām likumdošanas alternatīvām.

Ministrijas speciālisti norāda, ka vienlīdz aktīviem jābūt arī sociālajiem partneriem – darba devējiem un arodbiedrībām, jo valsts viena nevar nodrošināt tiesību normu ieviešanu praksē uzņēmumos.

Sāk projekta „Bērnu, pusaudžu un strādājošo operatīvās sirds izmeklēšanas sistēmas pamatprincipu izstrāde” realizāciju

Ivars Vanadziņš,

RSU Darba un vides veselības institūts

Sācies darbs pie projekta „Bērnu, pusaudžu un strādājošo operatīvās sirds izmeklēšanas sistēmas pamatprincipu izstrāde”, kura realizāciju atbalsta Izglītības un zinātnes ministrija. Minētais projekts tiek realizēts kā t.s. tirgus orientētais pētījums, tā galvenais uzdevums ir veikt nepiecieša-

mos pētījumus, lai izstrādātu tādu tehnisko aprīkojumu (t.sk. arī nepieciešamās datu apstrādes sistēmas), kas ļautu veikt dažādu mērķa grupu, t.sk. arī nodarbināto, sirds veselības stāvokļa pārbaudi darba vietās vai veicot kādu noteiktu aktivitāti.

Šādas diagnostikas iekārtas izstrāde ir ļoti svarīga, jo tā ļaus precīzāk, un, galvenais, savlaicīgāk diagnosticēt asinsrites sistēmas slimības nodarbinātajiem riska grupās. Tas ir svarīgi tāpēc, ka Latvijā kopumā stāvoklis attiecībā uz sirds un asinsvadu slimībām ir viens no sliktākajiem ES valstīs un, saskaņā ar pētījumiem, tiek uzskatīts, ka pat līdz 30 līdz 40% šo slimību ir saistītas ar darba apstākļiem. Diemžēl

esošās diagnostikas sistēmas (EKG veikšana obligāto veselības pārbaūžu laikā, ārstu apskates) ne vienmēr ļauj savlaicīgi konstatēt visas nodarbināto veselības problēmas, kā arī veikt plašākus pētījumus par darba apstākļu ietekmi uz asinsrites sistēmu. Jaunās sistēmas unikālā priekšrocība būs tās vieglums un plašais pielietojums – to būs iespējams lietot darba laikā, veicot jebkuru darbu.

Projektu realizē RSU Darba un vides veselības institūts sadarbībā ar SIA „Data Pro Grupa”. Projekta ilgums ir 24 mēneši. Sīkāka informācija pieejama pie projekta vadītājas profesores Maijas Eglītes (Maija.Eglite@rsu.lv).

Pabeigts darbs pie grāmatas „Vides veselība”

Maija Eglīte,

RSU Darba un vides veselības institūts

Sekmīgi noslēdzies darbs pie rokasgrāmatas „Vides veselība”, kuru sagatavojis Rīgas Stradiņa universitātes Darba un vides veselības institūta autoru kolektīvs prof. M.Eglītes redakcijā.

Grāmata būs unikāls informācijas avots par vides veselību, jo tajā ietverti praktiski visi svarīgākie vides veselības jautājumi – gaiss, ūdens, augsne un apdzīvotas vietas, kā arī atspoguļo-

tas darba vide un uztura nozīme. Atspoguļotās tēmas aplūkotas gan no lokālā, gan globālā viedokļa, kā arī analizēta vides faktoru īslaicīgā un tālejošā ietekme un to novērtēšanas un normēšanas principi. Grāmata sarakstīta, izmantojot Rīgas Stradiņa universitātes Darba un vides veselības institūtā un Paula Stradiņa Klīniskās universitātes slimnīcas Aroda un radiācijas medicīnas centrā vairāk nekā 40 gadu garumā gūto pieredzi vides faktoru novērtēšanā, vides un arodslimību diagnosticēšanā, kā arī preventīvo pasākumu izstrādāšanā dažādām rūpniecības un

lauksaimniecības nozarēm.

Grāmata domāta kā rokasgrāmata plašam ārstu, apkārtējās un darba vides speciālistu lokam, vides un darba inspektoriem, inženieriem, arhitektiem u.c. Grāmatu varēs izmantot arī studenti un pēcdiploma apmācības speciālisti, kā arī jebkurš interesents.

Jaunās grāmatas atvēršana paredzēta 2007.gada nobeigumā, kad tā sāks ceļu pie saviem lasītājiem. Grāmatas izdošanā palīdz *GlaxoSmithKline* „Fonds medicīnas izglītības un izpētes atbalstam”.

Turpināsies kampaņa „Drošas darbavietas iniciatīva”

Liene Maurīte, Valsts darba inspekcijas Attīstības projektu nodaļas vadītāja

Arī 2007. gadā turpināsies iepriekšējā gadā uzsāktā kampaņa „Drošas darbavietas iniciatīva (DDI)”. DDI mērķa grupas galvenokārt ir darba devēji, nodarbinātie un to pārstāvji, kā arī institūcijas vai organizācijas, kas sniedz atbalstu un informāciju maza-

jiem un vidējiem uzņēmumiem (MVU), sociālie partneri un politikas veidotāji. Programmas vispārējais mērķis ir attīstīt preventīvās kultūras attīstību jaunajās dalībvalstīs un atbalstīt jaunās Kopienas stratēģijas darba drošības un veselības aizsardzības jomā 2007. – 2012. gadam ieviešanu. Kampaņas specifiskie mērķi ietver zināšanu nodošanu un izpratnes veicināšanu, ņemot vērā MVU specifiskās vajadzības.

Latvijā septembrī tiks organizēti pieci semināri – Rīgā (13.09), Tukumā (18.09), Daugavpilī (20.09), Cēšīs (25.09), Liepājā (27.09). Semināru laikā dalībnieki tiks organizēti par aktualitātēm darba aizsardzības jomā, tiks sniegti praktiski padomi darba vides risku izvērtēšanai (uzsverot balsta un kustību sistēmas darbības traucējumus), kā arī popularizēti „labas prakses” piemēri.

Aicinām pieteikties balvai “Zelta ķivere 2007”

Dace Avena, VDI Sabiedrisko attiecību nodaļas vadītāja

Informatīvās kampaņas Eiropas Nedēļa drošībai un veselības aizsardzībai darbā „Stop – pārslodze!” ietvaros Valsts darba inspekcija (VDI) jau piekto gadu aicina uzņēmējus pieteikties Labas prakses balvai, kas šogad ieguvusi nosaukumu „Zelta ķivere 2007”.

Katru gadu Eiropas nedēļa drošībai un veselībai darbā tiek veltīta kādai noteiktai tēmai. Pērn uzmanības centrā bija jaunieši, viņu nodarbinātība un pirmās darba gaitas, savukārt šogad „Stop – pārslodze!” mērķis ir veicināt integrētu vadības pieeju, pievēršot uzmanību balsta un kustību sistēmas darbības traucējumiem (BKSDT), cenšoties tās novērst, kā arī saglabāt, rehabilitēt un no jauna integrēt darbiniekus, kuri jau cieš no BKSDT.

Balvu piešķiršanas mērķis ir ar konkrētiem piemēriem parādīt visiem Latvijas, vēlāk arī Eiropas, darba devējiem un darba ņēmējiem, izglītības iestādēm, darba aizsardzības speciālistiem un citiem, kādu labumu dod darba drošības un veselības aizsardzības prakses ievērošana.

Labas prakses piemēri nav teorētiski vai hipotētiski risinājumi: tie ir jau īstenoti risinājumi ar mērķi veicināt darba drošības un veselības aizsardzības vadību darba vietā, un profilakses pasākumi, lai samazinātu BKSDT biežumu, kā arī atbalstītu tos, kuri cieš no BKSDT.

Šo piemēru vidū varētu būt rīcības programmas noteikšana un īstenošana, kas veido visaptverošu pieeju riskam, kas izraisa BKSDT, darba uzdevumu maiņa, lai pārtrauktu vai samazinātu ilgstošus periodus stāvus vai sēdus pozīcijās, un iepirkumu plāni, konsultējoties ar darbiniekiem, lai nodrošinātu „lietotājam draudzīgas” iekārtas un aprīkojumu.

Šim uzlabojumam:

- jābūt īstenotam pēc pienācīga apdraudējumu un risku novērtējuma;
- jāuzlabo vispārējie darba apstākļi un jābūt efektīvam veselības, drošības un darba efektivitātes veicināšanā;
- jābūt vērstam uz identificētā riska novēršanu pašos pamatos;
- jābūt identificējamam kā rīcībai, kas izraisījusi riska samazinājumu;

- jāpanāk identificējams un pastāvīgs ieguvums;

- jāatbilst attiecīgajām tās dalībvalsts likumu prasībām, kurās tas ir īstenots, un, vēlams, jāpārsniedz šie minimālie standarti;

- vienoti jāiegulda darba devējiem un darbiniekiem.

Visiem iesniegtajiem piemēriem ir jāatklāj labas vadības prakse, jo īpaši efektīva riska novērtēšanas izmantošana un atklātās informācijas īstenošana, un tiem ir jākoncentrējas uz veiksmīgu balsta un kustību sistēmas darbības traucējumu (BKSDT) riska novēršanu.

VDI direktore Rita Elce atzīst, ka „Labas prakses konkurss ir liela nozīme, jo tā dalībnieki ik gadu apliecina pārējiem uzņēmējiem, ka darba aizsardzības prasības ir veiksmīgi īstenojama prakse.”

Pērn Labas prakses balvas konkursā piedalījās seši uzņēmumi. Par uzvarētāju un Labas prakses balvas ieguvēju tika atzīts lielākais zaļu ražotājs Baltijas valstīs - a/s „Grindeks”, kas darba aizsardzības jautājumus risina ļoti sistemātiski un integrē tos darba procesā. A/s „Grindeks” ir attīstījusi veiksmīgu sadarbību ar vairākām izglītības iestādēm, izveidojot īpašu jauniešu apmācības programmu, kas nodrošina praktisko iemaņu apgūšanu un sagatavo daudz zinošākus un atbildīgākus jaunos darbiniekus. Uzņēmums tika izvirzīts arī Eiropas Labas prakses balvas konkursam, kurā ieguva atzinību.

VDI pagājušajā gadā piešķīra arī īpašu veicināšanas balvu ceļu būves uzņēmumam no Jēkabpils SIA „Krustpils”, kurā jauniešu iesaistīšana un apmācība notiek ļoti labā līmenī, kā arī ir ieviesta lieliska sistēma jauno darbinieku darba apstākļu un vides pārbaudei un uzlabošanai. Bez tam uzņēmumā darbojas integrēta vadības sistēma, kas ietver trīs starptautisko standartu prasību izpildi.

Kā norāda SIA „Krustpils” Integrētās vadības sistēmas vadītājs Valdis Leicis – uzņēmums ir ieguvis trīs veidu Eiropas

VDI pagājušajā gadā piešķīra arī īpašu veicināšanas balvu ceļu būves uzņēmumam no Jēkabpils SIA „Krustpils”. VDI direktore Rita Elce balvu pasniegza uzņēmuma Integrētās vadības sistēmas vadītājam Valdim Leicim

pas standartus – kvalitātes vadības, vides pārvaldības un darba drošības un veselības aizsardzības. Šie trīs standarti veido integrēto vadības sistēmu, kas nosaka arī šiem modernajiem progresīvas uzņēmuma vadības standartiem attieksmi pret jauniešiem darbiniekiem. „Pagājušajā vasarā pie mums strādāja 24 skolēni. Mēs viņiem katram nodrošinājām darbaudzinātāju, brīdinājām par visiem riskiem, par to, kādā veidā var nodarīt kaitējumu dabai,” stāsta V. Leicis.

2003. gadā, kas bija veltīts tēmai „Bīstamās vielas – strādā droši” par uzvarētāju kļuva a/s „Grindeks”, 2004. gadā, kas bija noteikts kā drošas būvniecības gads, laurus plūca stikloto būvkonstrukciju, projektētājs, ražotājs un uzstādītājs – SIA „Arčers”. Savukārt 2005. gadā kafijas ražotājs SIA „Simeks” tika atzīts par uzņēmumu, kas visveiksmīgāk nodrošinājies pret trokšņa radītajiem riskiem darba vietā.

Informāciju par šī gada Labās prakses balvas konkursu, tā nolikumu un pieteikuma anketu iespējams iegūt internetā www.osha.lv/ew2007. Neskaidrību gadījumā lūdz sazināties ar Daci Avenu, VDI Sabiedrisko attiecību nodaļas vadītāju, tālr. 7021735, e-pasts: dace.avena@vdi.gov.lv. Pieteikumu iesniegšanas termiņš ir šī gada 14.septembris.

Noslēgušās inspicēšanas kampaņas

Valsts darba inspekcijas Darba aizsardzības nodala

“Darba aizsardzības ziņās” jau iepriekš vēstīts, ka 2007. gada pirmajā pusgadā notika Valsts darba inspekcijas (VDI) realizētās būvniecības un pārtikas un dzērienu ražošanas nozares inspicēšanas kampaņas. Šajā „Darba aizsardzības ziņu” izdevumā informējam jūs par šo kampaņu rezultātiem.

Būvniecības inspicēšanas kampaņas mērķis bija uzlabot darba aizsardzības preventīvo pasākumu organizēšanu darba vietās būvniecības nozarē, samazināt nelaimes gadījumu darbā skaitu, kā arī nodrošināt Lisabonas stratēģijas un Kopienas stratēģijas mērķu realizēšanu.

Kampaņa norisinājās no 2007. gada 2.aprīļa līdz 29.jūnijam, un tajā piedalījās visas reģionālās valsts darba inspekcijas, kopumā apsekojot 141 būvlaukumu. Apsekojumu laikā tika izsniegti 80 rīkojumi ar kopējo pārkāpumu skaitu – 395, uzlikti 45 administratīvie sodi par kopējo sodu summu – 10655,- Ls, izteikti četri brīdinājumi par darbības apturēšanu, bet darbi būvobjektos apturēti piecos gadījumos.

Viens no galvenajiem uzdevumiem būvlaukumu apsekojumu laikā bija noskaidrot, kā tiek ievērotas MK noteikumu Nr.379 „Darba vides iekšējās uzraudzības veikšanas kārtība” prasības, MK noteikumu Nr.372 „Darba aizsardzības prasības, lietojot individuālos aizsardzības līdzekļus” atsevišķu prasību izpilde un MK noteikumu Nr.400 „Darba aizsardzības prasības drošības zīmju lietošanā” prasības.

Kampaņas rezultāti norāda, ka aktuāla ir darba vides risku novērtēšana, darba vides iekšējās uzraudzības plānošana un īstenošana MK noteikumu Nr.379 “Darba vides iekšējās uzraudzības veikšanas kārtība” izpratnē. Pēc iegūtajiem rezultātiem darba vides risku novērtējums ir 60 procentos būvlaukumu, nav 21 procentam, bet daļēji ir 19 procentos gadījumu. Joprojām liela uzmanība jāpievērš risku novēr-

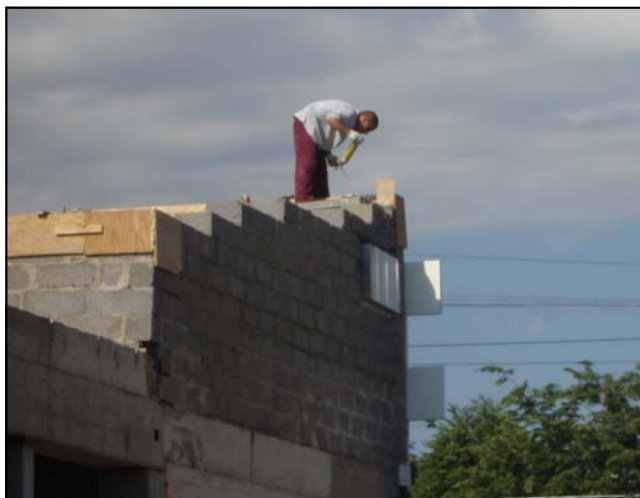
šanai darbos augstumā: jumtu darbi, darbi uz sastatnēm, darbi uz pārvietojamām kāpnēm, kā arī visi citi darbi, kur nodarbinātie strādā augstumā (1,5m un augstāk). Svarīgi, lai būtu pareizi uzstādīti aizsargnožogojumi vai aizslietņi, lai tiktu uzturēts kārtībā darba aprīkojums. Apsekojumos tika konstatēts, ka darba vietas ir norobežotas ar aizsargnožogojumu un nerada risku nokrist tikai 60 procentos gadījumu.

Krišanas no augstuma riska novēršanas svarīgumu apliecina arī 2006. gada nelaimes gadījumu darbā statistika. Vairāk kā 50 procenti smago un letālo nelaimes gadījumu būvniecībā notika tieši, veicot darbus augstumā.

Savukārt no 2007.gada 12.aprīļa līdz 18.jūnijam VDI veica **inspicēšanas kampaņu darba aizsardzībā pārtikas produktu un dzērienu ražošanas nozarē**. Kampaņas mērķis bija uzlabot preventīvos pasākumus pārtikas produktu un dzērienu ražošanas nozarē nodarbinātajiem darba vietās, veicināt nelaimes gadījumu skaitu samazināšanu, kā arī izvērtēt pārtikas produktu un dzērienu ražošanas nozarē nodarbināto faktiskos darba apstākļus un sniegt šīs nozares darba devējiem papildus informāciju par darba vides uzlabošanas pasākumiem. Kampaņā piedalījās VDI reģionālo inspekciju inspektori, apsekojot 87 pārtikas produktu un dzērienu ražošanas nozares uzņēmumus.

Pārsvarā tika apsekotas maizes cepšanas un konditorejas izstrādājumu uzņēmumi, gaļas produktu ražošanas un pārstrādes, piena produktu, kā arī dzērienu ražošanas uzņēmumi. Bez tam tika apsekotas arī nelielas zemnieku saimniecības.

Kampaņas uzdevums bija apzināt situāciju darba aizsardzībā pārtikas produktu un dzērienu ražošanas nozarē un veicināt darba devēju, darba ņēmēju izpratni par drošu un veselībai nekaitī-

Būvniecības objektos bieži tiek pārkāptas darba aizsardzības prasības, strādājot augstumā

gu darbu šajā nozarē, kā arī veicināt sociālo dialogu.

Apsekojumu rezultātā pavisam sastādīti 69 rīkojumi un piemēroti 16 administratīvie sodi, izsniegts viens brīdinājums par iekārtas darbības apturēšanu.

Apkopojot izsniegtajos rīkojumos konstatētos pārkāpumus, var secināt, ka vislielākais pārkāpumu skaits no kopējā konstatēto pārkāpumu skaita ir tieši MK noteikumu Nr.379 „Darba vides iekšējās uzraudzības veikšanas kārtība” neievērošana, kā arī MK noteikumu Nr.527 „Kārtība, kādā veicama obligātā veselības pārbaude” prasību nepildīšana. Darba vides risku novērtēšana tiek veikta 51procentā gadījumu, kā arī tikai 62 procenti darba devēju nosūta darbiniekus uz obligātajām veselības pārbaudēm.

Pārkāpumi tika konstatēti arī individuālo aizsardzības līdzekļu (IAL) lietošanas kārtības ievērošanā (MK noteikumi Nr.527) – tikai 66% gadījumu darbinieki tiek nodrošināti ar IAL. Pārkāpumi tika konstatēti arī darba aprīkojumu saistīto normatīvo dokumentu prasību neievērošanā.

Jāuzsver, ka darba devējam vairāk uzmanības jāpievērš darba aizsardzības sistēmas kvalitatīvai izveidošanai un ieviešanai uzņēmumā. Tikai sakārtota darba vide veicinās ne tikai darbinieku drošību, bet arī var būt par pamatu ražošanas apjoma un kvalitātes palielināšanai.

Izstrādātas darba aizsardzības pamatnostādnes 2007.-2013.gadam

Lelde Rāfelde, Komunikācijas departamenta direktore,

Ilze Boluža, sabiedrisko attiecību speciāliste

Lai uzlabotu situāciju darba aizsardzības jomā, Labklājības ministrija (LM) ir izstrādājusi Darba aizsardzības jomas attīstības pamatnostādnes 2007.-2013.gadam. Tās 19.jūlijā izsludināja Valsts sekretāru sanāksmē.

„Lai gan ir pagājuši jau pieci gadi kopš Latvijas darba aizsardzības likumdošanā pārņemtas Eiropas Savienības prasības, spēkā stāties Darba aizsardzības likums, kā arī tam pakārtotie darba aizsardzību regulējošie normatīvie akti, lielākā daļa uzņēmumu vēl ar vien šīs prasības neievēro. Lai netiktu apdraudēta strādājošo cilvēku veselība un dzīvība, mums ir jādomā par to, kā nodrošināt labāku likumdošanas ieviešanu un kā veicināt darba devēju izpratni par darba vides riskiem un tiem atbilstošiem darba aizsardzības pasākumiem,” uzsver LM speciālisti.

LM norāda, ka galvenās darba aizsardzības jomā pastāvošās problēmas ir informācijas un kapacitātes trūkums darba aizsardzības politikas attīstībai, zemais normatīvo aktu ievērošanas līmenis uzņēmumos un sabiedrības neinformētība par darba aizsardzību.

Lai novērstu šīs problēmas, izstrādātās pamatnostādnes paredz četrus galvenos darbības virzienus:

1. darba aizsardzības politikas pilnveidošanu,
2. valsts uzraudzības un kontroles mehānisma stiprināšanu un efektivitātes celšanu,
3. sabiedrības izglītošanu un informēšanu par darba aizsardzību un
4. darba apstākļu uzlabošanu ar likumdošanas un citām iniciatīvām.

Pamatnostādnēs paredzēta virkne pasākumu uzņēmumu atbalstam likumdošanas ieviešanai, piemēram, bez maksas apmācot uzņēmuma darbiniekus par darba drošības jautājumiem, veicot darba vides riska novērtēšanu, kā arī izstrādājot darba aizsardzības pasākumu plānus uzņēmumiem, kas darbojas bīstamākajās nozarēs.

Uzraudzības un kontroles stiprināšanai paredzēts paaugstināt Valsts darba inspekcijas (VDI) kapacitāti (materiāli tehniskie un cilvēkresursi) un ievērojami pilnveidot VDI rīcībā esošo datu bāzi, lai tajā būtu pieejami vispusīgi un reprezentatīvi dati, uz kā pamata darba aizsardzības politiku varēs veidot LM, bet VDI plānot savas uzraudzības un kontroles aktivitātes.

Tāpat nākotnē plānots sadarbībā ar Rīgas Stradiņa universitātes aģentūru *Darba drošības un vides veselības institūts* veidot vienotu informācijas centru, lai veicinātu sabiedrības, bet jo īpaši darba devēju un darbinieku informētību par darba aizsardzības jautājumiem.

Jau šobrīd ir uzsākts arī darbs pie

likumdošanas vienkāršošanas un administratīvā sloga mazināšanas uzņēmumiem. Tāpat jau nākamgad paredzēts uzsākt prakses standartu izstrādi dažādu nozaru uzņēmumiem, kas kalpotu reizē kā palīgmateriāls darba vides sakārtošanai, gan arī standarta ievērošanas gadījumā darba devējs varētu būt drošs, ka ir izpildījis visas likumdošanā noteiktās normas. Nākotnē plānots domāt par ekonomisko stimulu ieviešanu par sakārtotu darba vidi, kā arī par adekvātākas sodu sistēmas izveidošanu, konkretizējot pārkāpumus darba aizsardzības jomā, precizējot administratīvo naudas sodu apmērus, kā arī paaugstinot šo sodu limitus.

Ministrijas speciālisti uzsver, ka vienlīdz aktīviem jābūt arī sociālajiem partneriem – darba devējiem un arodbiedrībām, jo valsts viena nevar nodrošināt tiesību normu praktisku ieviešanu uzņēmumos.

Pamatnostādņu īstenošanai nākamajos piecos gados ir nepieciešami aptuveni 15 miljoni latu. Kā viens no galvenajiem pamatnostādnēs plānoto aktivitāšu finansējuma avotiem ir plānoti Eiropas Savienības strukturfondu līdzekļi.

Pamatnostādņu izstrādāšanā piedalījās arī LM sociālie partneri – Latvijas darba devēju konfederācija, Latvijas Brīvo arodbiedrību savienība un Rīgas Stradiņa universitātes Darba un vides veselības institūts.

Jūnijā visvairāk nelaimes gadījumu būvniecības nozarē

Agņija Beča, VDI Stratēģijas un analīzes nodaļas vecākā valsts darba inspektore

2007. gada jūnijā Valsts darba inspekcija (VDI) Latvijas Republikā darba vietās veica 22 notikušo nelaimes gadījumu speciālo izmeklēšanu. Izmeklēšanas rezultātā tika sastādīti 15 akti par nelaimes gadījumiem darbā un 7 atzinumi. Visvairāk nelaimes gadījumi notikuši būvniecībā (20 %), otrreizējās pārstrādes nozarē (13 %) un kokapstrādē (7 %). Visbiežāk cietuši vienkāršo profesiju darbinieki (strādnieks, būvstrādnieks, palīgstrādnieks utt. – 53 %), kvalificēti strādnieki un amatnieki (elektromontieris utt. – 13 %), iekārtu un mašīnu operatori un izstrādājumu

montieri (vadības pults operators, operators – atslēdznieks utt. – 13 %).

Nelaimes gadījumos iegūto traumu visizplatītākie iemesli ir kritiens no augstuma vai pakrišana – 33 %, ķermeni daļas, rokas vai pirksta noraušana (amputācija) – 27 % gadījumu. Nelaimes gadījumos darbiniekiem visbiežāk tika traumētas augšējās ekstremitātes, t.sk. plauksta, rokas pirksti, plecs un plecu locītavas, roka ieskaitot elkoni – 60 %, apakšējās ekstremitātes, t.sk. skartas daudzas vietas – 13 % gadījumu.

Visizplatītākie ievainojumu veidi jūnijā bija kaulu lūzumi (53 %) un traumatiskas amputācijas (27 %).

Galvenie nelaimes gadījumu cēloņi bijuši trūkumi darba organizācijā, t.sk.

nepietiekama kontrole pār darba drošības instrukciju prasību ievērošanu un darba izpildi, neapmierinoša darbinieku apmācība un instruēšana drošības un veselības jautājumos (52%), darba drošības prasību neievērošana no darbinieku puses, t.sk. darba drošības instrukciju neievērošana, lietotas nepieļautas vai nepiemērotas darba metodes, nepietiekama uzmanība veicot darbu, darbs alkohola reibumā (45 %), vardarbība (uzbrukums cietušajam) – 3 % gadījumu.

VDI aicina darba devējus pievērst uzmanību darbinieku apmācībai darba drošības jautājumos, lai darbinieki ievērotu darba drošības instrukcijas un darba devēja norādījumus, pildot darba pienākumus.

Balsta un kustību sistēmas slimības būvniecības nozares darbiniekiem

Eiropas darba drošības un veselības aizsardzības aģentūra

Pētījuma „Darba apstākļi un riski Latvijā” ietvaros 75,6% būvniecības nozarē strādājošo norādījuši, ka pakļauti smagu priekšmetu nešanas vai pārvietošanas riskam, 64,8% - vienveidīgām kustībām, bet 67,1% – darbam piespiedu pozā.

Profesijas, kas pakļautas lielākam riskam

Virksne uzdevumu, kas veicami konkrētos darbos, pakļauj darbiniekus lielākam balsta un kustību sistēmas slimību (BKSS) attīstības riskam. Tam visvairāk pakļauti ir apmetēji (arī apmetuma izsmidzināšana), sastatņu uzstādītāji, flīzētāji, santehniķi, bruģētāji, izdarot atkārtoto kustības, pārvietojot smagus materiālus un lietojot vibrācijas ierīces.

Kuri darbi rada vislielāko risku?

To darbu skaitā, kuri rada vislielākās bažas, ir visi darbi, kas veicami virs galvas līmeņa, īpaši tie, kuru veikšanai nepieciešamas atkārtoto kustības (sienu apmešana, krāsošana, slīpēšana).

Kādi ir BKSS riska faktori būvniecībā?

Atkārtoto kustības

Atkārtoto kustību uzdevumi prasa izdarīt vienveidīgas kustības, kurās tiek iesaistītas vienas un tās pašas muskuļu grupas ilgākā laika periodā. Būvniecības darbs ietver tādus ar rokām veicamus uzdevumus, kā kalšana, urbšana, skrūvju skrūvēšana, zāģēšana, krāsošana ar otām, sienu apmešana, metāla lokšņu griešana ar šķērēm, mazu priekšmetu, piemēram, flīžu vai ķieģeļu iekraušana un izkraušana.

Visas šīs darbības, ja tās tiek veiktas atkārtoti, mēnešiem un gadiem ilgi, var izraisīt BKSS.

Lielā spēka lietošana

Piepūle, kas prasa lielu muskuļu spēku, var novest pie noguruma un arī pie ievainojuma, ja nav pietiekami ilgs atgūšanās laiks. Smagu priekšmetu satveršana prasa lielāku spēku, ja tiek izmantots tvēriens starp īkšķi un rādītājpirkstu (plāniem priekšmetiem), vai, ja priekšmets ir pārāk plats, lai tas ērti iegultos plaukstā. Risks palielinās, ja plaukstas locītavu laikā, kad tiek lietots spēks, nevar turēt taisni. Piemēram, sienu būvniecībai izmanto celtniecības blokus (kuri sver apmēram 10kg). Blokus tur aiz to augšējās virsmas ilgstošā spēcīgā tvērienā starp īkšķi, plaukstu un pirkstiem tik ilgi, kamēr tas tiek pārvietots no uz-

glabāšanas kaudzes un novietots attiecīgajā sienas vietā. Dažās vietās jāizmanto liels spēks, un plaukstas locītava ir neērtā stāvoklī (tā ir ļoti izliekta vai izstiepta, atkarībā no celšanas augstuma).

Piespiedu pozas

Darba pozas, kuru laikā kādai ķermeņa daļai jānovirzās no sava normālā stāvokļa, var izraisīt nogurumu, kā arī radīt traumas, ja nav nodrošināts pietiekami ilgs laiks, lai atgūtos. Muskuļiem jāveic papildus darbs, strādājot ar izstieptām rokām vai saliektā stāvoklī. Šādās pozās muskuļi spēj producēt mazāku spēku, nekā atrodoties ērtākā stāvoklī. Tas nozīmē, ka neērtā stāvoklī muskuļi ātrāk nogurs, pat ja darba veikšanai nav nepieciešams liels muskuļu spēks.

Statisks darbs

Statisks muskuļu darbs prasa vienu un to pašu muskuļu grupu nepārtrauktu saraušanos, lai saglabātu ķermeņa daļas pozu vai uzturētu spēku vienmērīgā līmenī. Ja šādas statiskas saraušanās notiek ilgāku laiku, cirkulācija muskuļos tiek traucēta. Nogurums var rasties ļoti ātri un tas var izraisīt traucējumus.

Pie lielas muskuļu slodzes nogurums tiks strādniekam atpūsties. Pie mazākām slodzēm nogurums nav tik izteikts un strādnieks var pārāk ilgi atrasties vienā stāvoklī. Darbs, kad rokas ir izstieptas virs pleciem vai pat virs galvas, ir parasta lieta būvniecībā (piemēram, krāsojot griestus). Strādājot ar uz augšu izstieptām rokām, mazajiem plecu muskuļiem jāpiepūlas vairāk, lai noturētu roku svaru. Slodze ir ārkārtīgi liela, ja darbinieks vēl tur arī kādu instrumentu vai smagumu rokās tālu nost no pleciem. Lai apskatītos, kā darbs padarīts, darbiniekam arī jāatliec atpakaļ kakls, kas tam rada slodzi. Šādas situācijas palielina plecu un kakla veselības traucējumu rašanās risku.

Lokāla saspiešana, ko izraisa darbarīki un virsmas

Asas malas vai cietas virsmas, kas rada lokālu mehānisku spiedienu uz kontaktā esošo ķermeņa daļu, var būt kaitīgas, ja šis kontakts ir pārāk ilgstošs, un izraisa ietekmēto nervu un citu viegli ievainojamu struktūru saspiešanu. Izmantojot roku kā āmuru, var rasties lokālas audu traumas. Šie simptomi var neparādīties darba veikšanas laikā, bet gan pēc vairākām stundām. Darbarīkiem jābūt ērti lietojamiem un efektīviem.

Vibrācija

Plaukstas-roku vibrācija var palielināt BKSS risku un izraisīt vibrācijas ‘bālo

pirkstu’ sindromu, kā rezultātā zūd jutība un rodas sāpes attiecīgajās zonās. Vibrāciju var radīt elektriskie vai pneimatiskie instrumenti, kuriem nepieciešams arī spēcīgāks satvēriens, ja tie ir smagi vai slikti līdzsvaroti.

Aukstums

Būvniecības darbi ziemā rada papildus kaitīgos faktorus. Roku salšana var novest pie jutības zuduma, un instrumentu un materiālu noturēšanai nepieciešams lielāks muskuļu spēks, īpaši, ja darbiniekam jāvalkā cimdi. Aukstā vidē asins plūsma muskuļos ir pavājināta, un samazinās maksimālā spēka jauda. Tas var izraisīt ātrāku nogurumu un veselības traucējumu attīstīšanos.

Psihosociālie faktori

BKSS attīstīšanos var ietekmēt virsne faktoru, kas saistīti ar darba vadību un organizēšanu, darbinieka psiholoģisko reakciju uz darbu un darbavietas apstākļiem, kā arī vispārējā sociālā vide. Šo faktoru vidū ir darba prasību apjoms, darbinieku veicamā darba kontroles apjoms, saņemtais atbalsts no vadības, meistariem un citiem kolēģiem. Šo psihosociālo faktoru ietekme tiek pārnesta ar stresu saistītu procesu starpniecību, kas ietver tiešas biomehāniskas un fizioloģiskas izmaiņas.

Dažādiem darbiniekiem ir dažādas spējas un šī iemesla dēļ daži ir vairāk pakļauti BKSS attīstībai. Individuālās atšķirības var palielināt riskus jauniem darbiniekiem, gados jaunākiem darbiniekiem un personām ar invaliditāti, pagaidu darbiniekiem vai ārvalstniekiem.

Visi šie iepriekš minētie faktori var darboties paši par sevi, vai mijiedarboties ar citiem faktoriem, palielinot BKSS attīstīšanās risku. Vispārējo slodzi uz ķermeni var samazināt līdz minimumam, samazinot jebkuru riska faktoru. Piemēram, lai gan pārvietojamais smagums nevar samazināt, ir iespējams samazināt smagumu pārvietošanas biežumu un ilgumu, tā, lai būtu pietiekami ilgs laiks atpūtai. Darbarīkiem jāatbilst strādnieku vajadzībām, to rokturiem jābūt ērtiem un jāatvieglo darbs. Izmantojot tehniskos līdzekļus, iespējams samazināt attālumus smagumu pārvietošanai ar rokām.

Par BKSVT novēršanu būvniecības darbos lasiet nākamajās „DAZ”!

Pareiza smagumu celšana un pārvietošana

Kas ir smaguma pārvietošana?

Smagumu pārvietošana nenozīmē tikai priekšmetu celšanu un pārvietošanu. Tā ietver dažāda veida aktivitātes – priekšmetu, dzīvnieku vai cilvēku celšanu, grūšanu, nocelšanu, vilkšanu, raušanu, pārvietošanu, turēšanu, mešanu u.c. Smagumu pārvietošana ietver arī tādas darbības, kas prasa fiziskā spēka pielietojumu, piemēram, dažādu vadības sviru pārvietošanu, kā arī ar celtņiem pārvietoto priekšmetu novietošanu to gala stāvoklī (stropējuma darbs) u.tml.

Bieži smagumu pārvietošana tiek kombinēta ar noliekšanos, pagriešanos jostas vietā, kā arī ar neērtām darba pozām un darbu piespiedu pozām.

Ko rada nepareiza, nedroša smagumu pārvietošana?

Kad cilvēks pārvieto smagus, viņš izmanto ne tikai rokas. Tiek izmantotas arī citas cilvēka ķermeņa daļas: kājas, muskuļi, locītavas, saites u.c. Šīs cilvēka ķermeņa daļas tiek izmantotas katru dienu, slodzē veicot tūkstošiem kustību. Bet viss, kas tiek regulāri izmantots, arī cilvēka ķermenis – locekļi, muskuļi, locītavas, saites – noliecas un nogurst. Sākotnējā stadijā fiziskas pārslopes spēj izraisīt sāpes mugurā, it īpaši jostas – krustu daļā un kakla daļā, plecos, elkoņos un plaukstas pamatnes locītavās. Tas būtiski ietekmē cilvēka darbaspējas, jo sāpes pēc savas būtības ir akūta parādība – ja cilvēkam kas sāp, tad samazinās viņa darba kvalitāte, kvantitāte, cilvēki pakāpeniski arvien biežāk sāk kavēt darbu veselības problēmu dēļ, meklē sev citu, vieglāku darbu utt. Savukārt, ilgstoši strādājot šādos apstākļos, var attīstīties arī arodslimības ar neatgriezeniskiem veselības traucējumiem un zaudētām darbaspējām. Statistika un dažādi pētījumi pasaulē rāda, ka lielas darba slodzes izraisītās balsta un kustību aparāta slimības veido apmēram 30 – 50% no visām ar darbu saistītajām slimībām. Arī Latvijā atbilstoši Valsts darba inspekcijas datiem 2006. gadā 28% no visām pirmreizēji reģistrētajām arodslimībām bija skeleta, muskuļu un saistaudu slimības. Veselības traucējumu smagums ir tieši atkarīgs no pārvietojamās kravas smaguma un izmēriem, kā arī smagumu celšanas biežuma.

Papildus tam, situācijās, ja tiek celta pārāk smaga vai neērta krava, rodas paaugstināts nelaimes gadījumu risks – nodarbinātie var paslīdēt, aizķerties, uzgrūsties, nokrist, nomest kravu, uzvest to sev virsū u.tml. Traumas, kas rodas nelaimes gadījumu rezultātā, ir nobrāzumi, sasitumi, kaulu lūzumi un citas traumas, kas var pat izraisīt nodarbinātā bojāeju.

Kas ir riska grupas attiecībā uz smagumu pārvietošanu?

Balsta un kustību aparāta pārslopes var rasties visiem nodarbinātajiem, kuri veic smagumu pārvietošanu, bet it īpaši nodarbinātajiem ar samazinātām fiziskām spējām, vecākiem cilvēkiem (vecākiem par 40 gadiem), jauniešiem (jaunākiem par 21 gadu). Vēl lielākam riskam ir pakļautas sievietes, it īpaši grūtnieces.

Cik smagu kravu drīkst celt?

Lai noteiktu pieļaujamo smagumu katram cilvēkam individuāli un novērtētu nodarbināto piemērotību smagumu pārvietošanai, pasaulē izstrādātas vairākas metodes – dažas metodes balstās uz anketēšanu, citas uz veselības stāvokļa izvērtējumu, citas uz sirdsdarbības ātruma izmaiņu noteikšanu, veicot smagumu pārvietošanu, taču pat ideāls veselības stāvoklis nenodrošina situāciju, ka nodarbinātajam neradīsies sāpes mugurā vai locītavās. Arī normatīvajos aktos nav noteiktas pieļaujamās smagumu pārvietošanas normas, jo katram cilvēkam šī pieļaujamā norma ir savādāka, un, kas vienam nesagādā grūtības, otram var būt jau var izraisīt muguras sāpes. Tāpat netiek nodalītas atsevišķas smagumu pārvietošanas normas sievietēm un vīriešiem. 2004. gada 8. jūnija MK noteikumi Nr. 527 „Kārta, kādā veicama obligātā veselības pārbaude” tikai nosaka, kādos gadījumos jāveic obligātā veselības pārbaude (periodiska smaguma noturēšana ar abām rokām (ar vienu roku): 1) vīriešiem – vairāk par 10 kg (5 kg); 2) sievietēm – vairāk par 7 kg (3 kg)).

Kādi normatīvie akti reglamentē smagumu pārvietošanu?

Vispārīgas prasības smagumu pārvietošanai ir noteiktas 2002. gada 6. augusta Ministru kabineta (MK) noteikumos Nr. 344 „Darba aizsardzības prasības, pārvietojot smagus,” kas nosaka prasības nodarbināto drošības un veselības aizsar-

Balsta un kustību aparāta pārslopes var rasties visiem nodarbinātajiem, kuri veic smagumu pārvietošanu.

dzībai darba vietās (darba aizsardzības prasības), kurās nodarbinātais pārvieto smagus objektus – priekšmetus, cilvēkus vai dzīvniekus – ar fizisku spēku (smaguma pārvietošana tieši vai ar palīglīdzekļu palīdzību) un pastāv risks iegūt traumu (īpaši muguras traumu).

Papildus tam eksistē arī standarti, kurus var izmantot šo noteikumu drošības prasību izpildei, piemēram, standarts LVS EN 1005 „Mašīnu drošība – Cilvēka fiziskās darbības”, kas sastāv no šādām daļām:

- LVS EN 1005-1:2004 „Termini un definīcijas” (pieejams latviešu valodā);
- LVS EN 1005-2:2004 „Priekšmetu pārvietošana ar rokām saistībā ar mašīnām un to daļām” (pieejams latviešu valodā);
- LVS EN 1005-3:2004 „Rekomendējamās spēka robežvērtības mašīnu darba operācijām” (pieejams latviešu valodā);
- LVS EN 1005-4:2005 „Darba pozu un kustību novērtēšana darbā ar mašīnām” (nav pieejams latviešu valodā);
- 5. daļa. „Riska novērtēšana, izpildot darbu, kas saistīts ar atkārtotām biežām kustībām”

*Pēc Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūras materiāliem sagatavoja
Sarmīte Bunka-Briljonka, VDI
Sabiedrisko attiecību nodaļas
speciāliste*

Turpinājums nākamajās “DAZ”!

„Vai ir kāda laba ideja?” – Koledžas studenti risina fiziskā darba slodzes problēmas

STIGAS un SOLLT

The Netherlands

Aaci.de.Rooij@stigas.nl

Temats

Koledžas studentu aktīva iesaistīšana novatorisku risinājumu meklēšanā, lai novērstu darba vietas riskus lauksaimniecības un dārzkopības nozarē.

Problēma

Jaunieši, kuri strādā lauksaimniecībā un dārzkopībā, ir pakļauti fiziski smagiem darba apstākļiem, kas rada risku viņu veselībai un drošībai. Apskatīsim, piemēram, pilnas ķeršanas stumšanu un izgāšanu mīkstās smiltīs, vai zemes izkraušanu no kravas mašīnas un pēc tam šīs mašīnas piekraušanu ar dārza atkritumiem. Jaunieši ir īpaši apdraudēti, jo tiem trūkst iepriekšēja darba pieredze. Tādēļ būtiska nozīme ir efektīvai informēšanai par riska faktoriem, ar kuriem jaunie strādnieki var sastapties šajā nozarē, kā arī apmācībai, kā novērst draudus. Konkurss par novatoriskiem preventīviem risinājumiem skaidri parādīja darba smago raksturu un visnepopulārākos apnicīgos darbus.

Risinājums

Vēsture

Projekts tika realizēts kā apmācību programma un bija vērsts uz vairāk nekā 100 vīriešu un sieviešu dzimuma lauksaimniecības studentiem (vecumā no 16 līdz 20 gadiem), kuri vienlaicīgi strādāja un apmeklēja koledžu. Programmai bija divi galvenie mērķi. Pirmkārt, tās mērķis bija izglītēt studentus par fizisko piepūli un veidiem, kā ar to tikt galā; otrkārt, tā centās izaicināt studentus pašus novērtēt savu darba vidi un padomāt par veidiem, kā to uzlabot. Tā deva viņiem arī iespēju piedalīties konkursā, kur viņi varētu radoši risināt darbavietas problēmu.

Programma bija kā papildus mācību pasākums strādājošiem pusaudžiem, kuri turpināja 1. vai 2. līmeņa profesionālās izglītības iegūšanu. Programmā noteiktie mērķi un tās saturs pilnīgi atšķīrās no arodizglītības beigšanas kritērijiem. Lauksaimniecības izglītības studentiem 1. un 2. līmenī māca vienīgi,

kā novērst nelaimes gadījumus. Šī bija papildus programma, kas speciāli bija vērsta uz fizisku slodzi.

Pie projekta kopīgi strādāja SOLLT un STIGAS, jo SOLLT ir pieredze zināšanu nodošanā pusaudžiem, bet STIGAS ir pieredze konsultāciju sniegšanā par fizisko slodzi lauksaimniecības darbos. Lauksaimniecības koledžām lūdza rast iespēju novadīt šo kursu obligātas iknedēļas apmācības dienas laikā.

Kā šis projekts bija organizēts:

- Tika sagatavots kursa mācību materiālu komplekts;
- SOLLT un STIGAS konsultanti izmantoja šo materiālu, lai veiktu apmācību programmu 22 lauksaimniecības koledžās;
- Šajā programmā piedalījās vairāk nekā 346 studenti;
- Koledžas rakstīja vēstules studentu darba devējiem un izskaidroja projektu;
- Studentiem piešķīra Agro/Arbo caurlaidi ar STIGAS telefonu numuru, uz kuru viņi varēja zvanīt jebkurā laikā projekta ietvaros, lai saņemtu padomu par darba apstākļiem;
- 3 līdz 4 studenti grupā izstrādāja uzlabojumu priekšlikumus. Tika iegūti vairāki ierosinājumi un, lai gan studenti nav pieraduši pie rakstiskiem mājasdarbiem, viņi pielika lielas pūles, lai *uzliktu savas idejas uz papīra*;

Pēc tam studenti varēja iesniegt savus priekšlikumus konkursam par to, kā novērst fizisko slodzi darbā.

Konkursa pieteikumi

Tika saņemtas 42 idejas, dažās bija plašs vizuālais materiāls par darbavietu, bet dažās uz papīra lapas bija uzrakstītas tikai dažas rindiņas.

Galvenās idejas bija šādas:

- Lielākā daļa ideju attiecās uz instrumentu un aprīkojuma tehniskiem uzlabojumiem, piemēram, platforma ar četrtaktu motoru mietu iedzišanai zemē, vai ķerra, kuru var iztukšot caur nolaižamu priekšējo malu;
- Dažas idejas skāra darba organizācijas uzlabojumus, piemēram, takas izveidošana uz darba vietu, lai būtu vieglāk pārvietot ķerras, tā vietā, lai stumtu tās cauri mīkstām smiltīm, jo taka bija iz-

veidota pēc tam, kad darbs bija pabeigts. Vairākas reizes bija pieminēta arī rotācija;

- Bija minēta arī darbavietas vai strādnieku atrašanās līmeņa pacelšana (piemēram, platforma zirgu kopšanai);
- Daži ierosinājumi parādīja, ka studenti ir skaidri sapratuši preventīvo pasākumu nozīmi, bet uzlabojumi, piemēram, metāla konstrukcija smagu maisu celšanai ar autokrāvēju jau bija ieviesti citā uzņēmuma vietā;
- Dažus ierosinājumus vēlāk pārņēma darba devēji.

Deviņpadsmit priekšlikumi izcēlās ar lieliskām praktiskām idejām un tie projektā tika apspriesti ar drošības un veselības konsultantiem. Pirmās, otrās un trešās vietas balvu ieguvējus izvēlējās sociālie partneri. Pirmās vietas balva bija kino apmeklējums visiem klases studentiem. Uzvarējušās koledžas saņēma arī sertifikātus. Ieteikts iekļaut pieteikumus brošūrā un izdalīt to skolām studentu un skolotāju lietošanai.

Rezultāti

Izmaksas: šī veselības un drošības projekta budžets bija □ 82,284 eiro (bez PVN).

Ieguvums: konkurss motivēja studentus iesaistīties preventīvos vingrinājumos. Pieteikumu līmenis rāda, ka apmācība bijusi veiksmīga un ka studenti ieguvuši skaidru izpratni par to, kā tikt galā ar fiziski smagu darbu. Piedalījās arī daži uzņēmumi un darba devēji un daži priekšlikumi tika ieviesti dzīvē. Daudzas koledžas ir jautājušas, vai nav plānots atkārtot projektu nākamajā gadā, jo tajā studenti piedalījās ar lielu entuziasmu.

Komentāri

Likt studentiem palūkoties uz reālo situāciju un nākt klajā ar reāliem risinājumiem darbavietas drošības uzlabošanai – kļūst par aizvien svarīgāku apmācības metodi. Un šis piemērs, kurš ietver sevī konkursa elementus, sniedz papildus motivāciju studentiem aktīvi iesaistīties riska problēmu risināšanā. Tas sniedz arī iespēju dalīties rezultātos. Bez tam, šo pieeju viegli var piemērot arī citiem darbavietu veidiem vai riskiem.

AICINĀM PIEDALĪTIES!

CENTRĀLĀ BALTIJAS IZSTĀDE PAR DROŠĪBU DARBA VIETĀ!

2007

Drošam darbam

4. darba vides drošības, darba aizsardzības
un strādājošo aizsardzības izstāde

www.bt1.lv/dd

22.–24. novembris

STARPTAUTISKAIS IZSTĀŽU CENTRS
Ķīpsalas iela 8, Rīga, Latvija

IZSTĀDES PAMATNOZARES:

- individuālie darba aizsardzības līdzekļi, drošības sistēmas un aprīkojums;
- darba aizsardzības sistēmas organizēšana un pakalpojumi;
- risku novērtēšana, testēšana, ekspertīze un sertifikācija;
- veselības aizsardzība;
- darbavietas ergonomika;
- transporta drošība – pacēlāji, automašīnas, ceļu satiksmes drošība;
- elektrodrošība;
- aizsardzības līdzekļi darbam ar bīstamām iekārtām;
- vides un darba vides uzraudzība un aizsardzība.

SADARBĪBAS PARTNERI:

Latvijas Republikas Labklājības ministrija, Valsts darba inspekcija, Latvijas Darba devēju konfederācija, Latvijas Brīvo arodbiedrību savienība, Darba un vides veselības institūts, Latvijas Ugunsdzēsības asociācija, Drošības biznesa asociācija

ORGANIZĒ:

Ķīpsalas iela 8, Rīga, LV-1048, Latvija
Tālr.: +371 67065037 / 67065000

Fakss: +371 67065035 / 67065001
E-pasts: ize.avots@bt1.lv

JAUNUMS!!! “Objekta drošība”

- **UGUNSDROŠĪBA:** ugunsdzēsības sistēmas, inventārs, speciālā tehnika, ūdensapgāde, ugunsdroši materiāli u. c.
- **APSARDZE:** tehniskā un fiziskā apsardze, videonovērošana, drošības sistēmas, sakaru līdzekļi u. c.

